

POSTANOWIENIE

26 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO del. Robert Bury

po rozpoznaniu 26 stycznia 2023 r. na posiedzeniu niejawnym w Szczecinie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie

na skutek wniosku powoda o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 19 listopada 2021 r. sygn. akt I C 780/16

postanawia:

1. **oddalić wniosek;**
2. **odrzuć apelację.**

SSO del. Robert Bury

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do wniesienia opłaty od apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 19 listopada 2021 r. przyjmując, że powód ponosi winę za spóźnione wniesienie opłaty. Argumentacja wniosku sprowadzała się do twierdzenia, że powód zgubił dowód osobisty, niezbędny dla zwiększenia limitu transakcji ustalonego na koncie oszczędnościowym w banku, co można było uczynić osobiście. Powód ma trudności z poruszaniem się, jest on zależny od pomocy innych, a jego kolega 8 marca mógł zawieźć go do banku. 9 marca powód wniósł opłatę od apelacji. Przedstawiono zaświadczenie elektroniczne z ePUAP o utracie dowodu osobistego z datą zgłoszenia 29 stycznia 2022 r., oraz wydruk z operacji bankowej – przelew ELIXIR online z 9 marca 2022 r., na kwotę 5.902 zł na rachunek Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. Postanowieniem z 10 sierpnia 2002 r. oddalono zażalenie powoda na postanowienie w przedmiocie odrzucenia apelacji.

24 maja 2022 r. pełnomocnik powoda nadał w urzędzie pocztowym wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji motywując takimi samymi okolicznościami, jak powołane w uprzednio już oddalonym wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia opłaty.

Przystępując do merytorycznego rozstrzygnięcia wniosku o przywrócenie terminu Sąd przyjmuje, że został złożony w terminie umożliwiającym jego rozpoznanie, mianowicie przed ustaniem przyczyny, którą przy liberalnym ujęciu jest wiedza pełnomocnika powoda o oddaleniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji.

Proceduralne postanowienia sądu cechuje prawomocność materialna w rozumieniu aspektu pozytywnego (art. 365 k.p.c.) do chwili zmiany okoliczności, które stały się podstawą faktyczną rozstrzygnięcia. Jednocześnie przyjmuje się, że postanowienia nie korzystają z prawomocności materialnej w znaczeniu negatywnym, wykluczającym możliwość ponownego merytorycznego rozważenia tej samej kwestii, zatem nie jest dopuszczalna odmowa ponownego rozpoznania postanowieniem proceduralnym z powołaniem się na powagę rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c., por. postanowienie SN z 18.08.1967 r., II CZ 68/67, OSPiKA 1968, z. 11, poz. 238; postanowienie SN z 17.05.2012 r., I CSK 550/11, niepubl., postanowienie SN z 22.12.2000 r., II CKN 1400/00, wyrok SN z 2.02.1996 r., II CRN 216/95, Prok. i Pr.-wkl. 1996, nr 5, poz. 44, wyrok SN z 5.10.2005 r., I PK 65/05, wyrok SN z 4.04.2007 r., V CSK 499/06, uchwała SN z 28.10.2010 r., III CZP 65/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 27).

Pozostaje jednocześnie do rozważenia kwestia, czy moc wiążąca postanowienia, o jakiej mowa w art. 365 k.p.c., pozwala, przy rozstrzygnięciu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji, na przyjęcie, że powód ponosi winę w uchybieniu terminu do wniesienia opłaty od apelacji, skoro już uprzednio, rozstrzygając wniosek tak samo argumentowany i przy niezmiennych okolicznościach prawomocnie przyjęto, że ponosi winę. Chodzi więc o odpowiedź na pytanie, czy Sąd Apelacyjny rozstrzygając obecnie kwestię winy w uiszczeniu opłaty związany jest oceną prawną poczynioną przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z 11 maja 2022 roku.

W odniesieniu do wyroków, wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca dotyczy związania sentencją, a nie uzasadnieniem wyroku innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia a nie jego przesłanki. Już sama możliwość związania sądu innym rozstrzygnięciem jest ograniczeniem niezawisłości sędziowskiej i odstąpieniem od podstawowych zasad obowiązujących w postępowaniu cywilnym - swobodnej oceny dowodów i bezpośredniości. Ograniczanie kompetencji jurysdykcyjnej sądu stanowi większe zagrożenie dla powagi wymiaru sprawiedliwości, niż niepożądana, lecz dopuszczalna rozbieżność ocen pomiędzy sądami. Taka funkcja motywów orzeczenia nie prowadzi do uznania powołanych w nich okoliczności za wiążące sąd orzekający w późniejszej sprawie w takim znaczeniu, by pozbawiały ten sąd kompetencji do samodzielnego rozstrzygnięcia określonej kwestii (por. wyrok SN z 15.01.2015 r., IV CSK 181/14 i szeroko tam cytowane orzecznictwo). Okoliczności ujęte w uzasadnieniu mogą być przydatne dla wyjaśnienia i sprecyzowania zakresu powagi rzeczy osądzonej, a także zakresu mocy wiążącej wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452, nie publ.). Nie jest pożądana sytuacja, w której analogiczne stany faktyczne zostaną odmiennie ocenione przez różne sądy, ale ograniczenie swobody jurysdykcyjnej sądu oraz odstąpienie od zasady bezpośredniości i swobodnej oceny dowodów, nie znajduje dostatecznych podstaw w art. 365 § 1 k.p.c., który dopuszcza rozbieżność ocen między sądami, w rozstrzygnięciu kwestii „wstępnych” poza związaniem sentencją (por. postanowienie SN z 11 marca 2022 r., III CZ 128/22 i szeroko tam cytowane orzecznictwo).

Przy badaniu zawinienia powoda w uchybieniu terminowi do wniesienia opłaty od apelacji, co jest przesłanką skuteczności wniosku o przywrócenie terminu, Sąd nie jest związany wyrażoną oceną prawną prezentowaną przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z 11 maja 2022 r. oraz 10 sierpnia 2022 r., że powód ponosi winę ani oceną istnienia prawdopodobieństwa podawanych przez powoda okoliczności uzasadniających wnioski. Nie oznacza to jednak, że Sąd nie podziela argumentacji, ocen prawnych i ustaleń Sądu Apelacyjnego prezentowanych w wymienionych postanowieniach.

Negatywną przesłanką skuteczności wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej jest ustalenie winy strony, której jedną z postaci jest niedbalstwo, wyrażające się w możliwości postawienia zarzutu braku należytej staranności. Oceny dokonuje się przyjmując za punkt odniesienia zrelatywizowany model starannie działającej strony uwzględniający jej cechy i warunki osobiste oraz okoliczności towarzyszące. Oczywiście, kiedy strona jest reprezentowana przez pełnomocnika, decydują zachowania strony i pełnomocnika przy przyjęciu kryterium starannego działania zrelatywizowanego do obu tych osób.

Należy powtórzyć oceny i ustalenia dokonane przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z 11 maja 2022 r. oraz 10 sierpnia 2022 r.; nie jest uprawdopodobnione, że brak zachowania terminu do uiszczenia opłaty od apelacji nastąpił bez winy strony i pełnomocnika, a okoliczności wskazują wręcz na to zawinienie.

Istotne są wszystkie okoliczności poprzedzające uiszczenie opłaty przez powoda. Wniosek Powoda o zwolnienia od kosztów sądowych został oddalony jako oczywiście bezzasadny, przecież powód otrzymał przed powstaniem obowiązku uiszczenia opłaty środki pieniężne od pozwanego, a pozwany nie zaskarżył orzeczenia sądu pierwszej instancji, w którym zasądzono między innymi zadośćuczynienie. Postanowienie Sądu drugiej instancji w tym przedmiocie jest niezaskarżalne, a odwołując się do art. 380 k.p.c. można kwestionować jego prawidłowość w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu apelacji. Ocena prawna tej sytuacji wynika bezpośrednio z przepisów k.p.c. po nowelizacji, która weszła w życie 7 listopada 2009 r. i została potwierdzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 112 ust. 2 i 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi strony postanowienia, co nastąpiło 24 lutego 2022 r. Powód i pełnomocnik powinni być przygotowani do uiszczenia opłaty w terminie siedmiu dni od daty doręczenia postanowienia odmawiającego zwolnienia od kosztów sądowych. Powód zgłosił zagubienie dowodu osobistego 29 stycznia 2022 r., przy czym okoliczność ta nie przeszkodziła mu w uzyskaniu dostępu do lokaty 8 marca 2022 r. Pomijając niewyjaśnioną okoliczność wpływu zagubienia dowodu osobistego na dostęp do lokaty bezpośrednio w banku, obowiązek uiszczenia opłaty powstał po blisko miesiącu od daty zgłoszenia zagubienia dowodu osobistego. Stosując obiektywny miernik staranności i stopień zapobiegliwości, jakiej należy oczekiwać od osoby należycie dbającej o swoje interesy, reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika, powód powinien być przygotowany na uiszczenie opłaty w terminie wynikającym z art. 112 ust. 3 u.k.s.c. Podjęte przez powoda, a opisane we wniosku czynności, powinny mieć miejsce znacznie wcześniej. Innymi słowy, powód, wobec oczywistej bezzasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, powinien być przygotowany do uiszczenia opłaty w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych. Informację powinien uzyskać od pełnomocnika procesowego. Nie jest wyjaśnione, jaki wpływ na możliwość opłaty miała utrata dowodu osobistego. Nie są zupełnie uprawdopodobnione przyczyny, z powodu których powód nie mógł pojawić się w Banku do 3 marca 2022 roku, a uczynił to 8 marca 2022 roku.

Art.112 ust. 3 u.k.s.c. ma zastosowanie do środków odwoławczych i zaskarżenia, z tą modyfikacją, że skutkiem niedopełnienia czynności nie jest zwrot, lecz ich odrzucenie (postanowienie SN z 15.01.2015r., IV Cz 78/14). W wymaganym terminie opłata sądowa nie została uiszczona z przyczyn wskazujących na zawinienie powoda, wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji podlegał oddaleniu, a apelacja, jako złożona po terminie, odrzuceniu (art. 373 § 1 k.p.c.).

SSO del. Robert Bury